

ИНСТРУМЕНТАРИУМ

за гражданско участие на местно ниво
в община Иваново, област Русе

1

ВЪВЕДЕНИЕ

Проект № BG05SFOP001-2.025-0007, „За бъдещо развитие на община Иваново“ е изпълняван от Сдружение „Център „Динамика“ - Русе в партньорство с Община Иваново, област Русе. Той се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд по процедура BG05SFOP001-2.025 „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“.

Основната цел на проекта е постигането на ефективно и професионално партньорско управление с гражданите и бизнеса и подобряване на социално-икономическата среда в резултат на по-открито и отговорно управление в община Иваново, област Русе. Това несъмнено означава да се засили гражданското участие при вземането на ефективни управленски решения, което би осигурило по-голяма прозрачност и видимост в действията на общинската администрация. Специфичните цели на проекта са:

1. Повишаване на мониторинга и оценката на провежданите политики от Община Иваново с използването на препоръките от изследвания и анализи.
2. Въвеждане на инструментариум, насочен към създаването на механизми за подобряване на местния потенциал за взаимодействие между структурите на гражданското общество и местната власт за отговорно, споделено и динамично управление.
3. Повишаване на капацитета на партньорските организации за съвместни дейности за постигане на открито и добро управление в общината. Усвояване и въвеждане на добри европейски практики в тази посока.

Проектните цели кореспондират на Стратегическа цел 2 на ОП „Добро управление“ – „Партньорско управление с гражданите и бизнеса“ и Стратегическа цел 3 „Открито и отговорно управление“.

Проектът се изпълнява на територията на община Иваново.

Проектът е насочен към укрепване на взаимодействието на гражданското общество и местната власт в община Иваново чрез развиване и прилагане на ефективни механизми за създаване на добро, почтено и прозрачно управление в полза на гражданите. Дейностите по проекта са с акцент към активизиране и удовлетворяване потребностите на всички целеви

групи в общината. От събраната база данни се анализират досега съществуващите форми, средства и методи на взаимодействие между управляващи и управлявани в Община Иваново. Прави се оценка на това взаимодействие както от страна на администрацията, така и чрез анкетиране сред широк кръг представители на гражданското общество във всяко от 13-те населени места на общината.

Целеви групи по проекта са: служителите от Община Иваново, НПО, граждани. Дейностите ще допринесат за: повишаване на взаимодействието между администрацията и гражданите; анализиране на мнения и препоръки на гражданите, НПО и местни власти за работата на Община Иваново ; проучване на нагласите на служителите от Община Иваново за подобряване на диалога с гражданите; изработване на инструментариум за подобряване на гражданското участие във формиране на политики на местно общинско ниво, подобряване на работата на администрацията.

Настоящият документ е част от Дейност 3 Разработване на инструментариум за гражданско участие на местно ниво. Целта на тази дейност е да се изработи ефективен инструментариум за гражданско участие на местно ниво в община Иваново като се вземат предвид всички особености на територията и населението.

Гражданското участие се представя и в контекста на използваните методи и форми за съвместна работа, насочена към постигане на промяна в обществения живот. В тази посока са и целите на дейността за разработване на комбинация от методи, знания, ценности и мотивиращи фактори за постигането на ефективна промяна. Това означава подобрене на качеството на живот на гражданите, както чрез политически, така и чрез чисто прагматически средства и методи.

По начина на представяне “гражданското общество” включва широк спектър от възможности и практики. Принципното им разделение формира две основни групи - **пряка демокрация и демокрация на участието.**

Наличието на различни форми и инструменти за прилагането принципите на **демократията на участието**, само по себе си, не гарантира ефективно гражданско присъствие и активна гражданска позиция, ако органите на властта не разполагат с техники и механизми за насърчаване и улесняване участието на гражданите и ако самите те - не го желаят, въпреки нормативните им задължения. **Гражданското участие е двустранен процес**, има две заинтересовани страни и две посоки.

www.eufunds.bg

Има доста причини, поради които местните власти трябва да се стремят да включват гражданите в процеса на изработване на публичните политики, а самите граждани да бъдат активни, когато се обсъждат важни управленски решения касаещи местното и регионалното развитие. Ето по-важните от тях, към които е стремежа да се представи в разработения инструментариум:

1. Участието на гражданите в процеса по вземане на управленски решения повишава качеството, защото се отчита опита и професионалната експертиза на заинтересованите страни;
2. Само по този начин могат да се очертаят реалните потребности на различните социални групи от населението;
3. Участието на гражданското общество насърчава спазване на изискването за по-голяма устойчивост на политиките, стратегическите документи и решенията, на реформите и проектите;
4. Активността на гражданите и неправителствените организации изискват от изпълнителните властови органи по-висока прозрачност и легитимност на действията им.

Прилагането на инструментариума следва да осигури гаранции за по-голяма прозрачност на работата на общинската администрация, главно чрез използването на различни комуникационни канали и поддържането на ефективна обратна връзка с представителите на местната общност.

Основните граждански права, заложи в Конституцията на Република България определят рамката на гражданското участие, веднъж – по устояване на човешките права и отговорности и втори път – по влиянието им върху управленските процеси, реализирани чрез правомощията на държавните и местните властови органи. Счита се, че участието на гражданите в процеса на вземане на управленски решения е пример за добро управление. Това участие, по принцип – създава предпоставки за осигуряване на прозрачност и отчетност на институциите пред обществото. От друга страна, въвличането на всички заинтересовани страни в процеса на формиране на политики и на решения по тяхната реализация създава по-висока легитимност на управлението.

Представеният **инструментариум за гражданско участие на местно ниво** се основава на резултатите от проведеното пространно обществено проучване през 2022 г. и съпътстващите го аналитични доклади с констатации, изводи и препоръки, разработени в рамките на проекта „За бъдещо развитие на община Иваново“:

Аналитичен доклад за резултатите от проучването на мнението на гражданите на община Иваново, област Русе за нивото на обществено доверие в администрацията и ефективността на партньорско взаимодействие в управлението на общината в изпълнение на проект „За бъдещо развитие на община Иваново“, януари 2023 г.

Аналитичен доклад за резултатите от проучването на мнението на служители на община Иваново, Русенска област, кметове и кметски наместници от общината за нивото на обществено доверие в администрацията и ефективността на партньорско взаимодействие в управлението на общината в изпълнение на проект „За бъдещо развитие на община Иваново“, януари 2023 г.

В този документ са изведени и систематизирани всички препоръки от разработените доклади, с конкретни предложения за усъвършенстване на административната практика, както и нови експериментални форми за насърчаване на гражданското участие.

При изграждането на инструментариума са съблюдавани потребностите от това участие на обществото като цяло и в частност – тези потребности, разглеждани през призмата на конкретното взаимодействие на гражданите с общинската администрация, която е във фокуса на проекта.

При разработването на инструментариума се ръководим от разбирането, че гражданите и другите публични субекти имат право на постоянен и значим участник във формирането на политики и вземането на стратегически решения. Считаме, че администрацията като заинтересована страна в този процес и с оглед на доброто взаимодействие с гражданските структури ще приложи по целесъобразност този инструментариум.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ФОРМИ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ НА НИВО ОБЩИНА

Гражданско участие

Гражданското участие представлява обществена ангажираност на хората в политическия процес и със свързаните с него каузи и конкретни инициативи и проекти. Гражданското участие съдържа много елементи, но в основата си то е свързано с взимането на решения, или с контрола върху взимането на решения - кой, как и по какъв начин се възползва от обществените ресурси. Принципът на гражданското участие подчертава най-основния принцип на демократичното управление, а именно че народът (гражданството) е истинският суверен. Гражданското участие се отнася за правото на хората да определят какво е публичното благо и да формулират политиката, чрез която това публично благо ще бъде постигано. Гражданското участие може също да бъде обобщено като методи на съвместна работа, за подобрене на качеството на живот на общността, както чрез политически, така и чрез неполитически методи и подходи. Участието на гражданите и на НПО в процеса на формиране на политики и на вземане на решения е условие за открито, отговорно и ефективно управление. Създаването, приемането и прилагането на управленски решения след и в условията на консултации и сътрудничество с гражданския сектор е предпоставка за приемане на по-добри решения, отговарящи на обществения интерес. Въпреки че формите на участието на гражданите могат да са разнообразни, тяхното функциониране на различни нива на политическата система е условие за нейната демократичност и легитимност.

Съществуват различни форми за провеждане на консултация, диалог и партньорство с гражданите. Каквата и форма да се избере от страна на управляващите, начинанието ще е успешно при условие, че се спазват някои общовалидни **принципи**, като:

- взаимно уважение между всички участници като основа за честно взаимодействие и взаимно доверие;
- зачитане на независимостта на гражданските организации, независимо дали техните мнения съответстват с тези на публичните органи, или не;
- зачитане на позицията на публичните органи, които носят отговорността и са отчетни за взетите решения;
- откритост, прозрачност и отчетност;

- отзивчивост, като всички участници предоставят съответна обратна връзка;
- недискриминация и приобщаване, така че всички гласове, включително тези на по-малко привилегированите и най-уязвимите, да могат да бъдат чути и взети под внимание;
- равенство между половете и равнопоставено участие на всички групи, включително тези с особени интереси и нужди като младежи, възрастни, хора с увреждания или малцинства;
- достъпност чрез използване на ясен език и подходящи средства за участие, офлайн или онлайн и на различни видове устройства.

Форми на гражданско участие

Участието на обществеността се осъществява посредством прилагането на различни **форми**, които са съобразени с рамките на съществуващите законови изисквания:

ПАРТНЬОРСТВО между НПО и местните власти предполага споделени отговорности между управляващите и гражданите на всеки етап от процеса на вземане на политически решения. При него публичните органи и представители на гражданското общество обединяват усилия за тясно сътрудничество, което може да включва възлагане за изпълнение на специфични задачи на неправителствени организации, както и създаване на нови органи за съвместно вземане на решения. Най-разпространените механизми за партньорство са **консултативните съвети**.

ДИАЛОГЪТ се основава на взаимни интереси и е свързан с обмен на възгледи и идеи или разработването на конкретна политика. Първата стъпка в диалога – искането той да се състои, може да бъде направена както от публичните органи, така и от неправителствените организации. Често той води до съвместни решения – препоръки, стратегии или промени в местните политики. Той може да протече под формата на изслушвания и публични форуми, граждански и обществени съвети, определяне на лица за връзка с местните власти.

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ стои в основата на всички равнища на участие на гражданите и неправителствените организации във вземането на важни решения на местно и регионално ниво. Във всяка развита демокрация местните власти са задължени да разпространяват

информация и данни какво правят или смятат да правят, а гражданите се интересуват и знаят какви решения се вземат и защо. Инструментите, които властта най-често използва, за да информира гражданите, са: медиите, интернет порталите, онлайн базираните данни и провеждането на информационни кампании.

ОБЩЕСТВЕНА КОНСУЛТАЦИЯ, при която местните власти се допитват до гражданите и неправителствените организации за тяхното мнение по определен проблем или проект на документ. Тя е приложима на всеки етап от процеса на вземане на решение – при изработването му, прилагането му и/или при неговата промяна, ако такава е необходима. Консултациите могат да бъдат присъствени или онлайн. Най-често на обществените консултации се канят представители на заинтересованите страни – това са групите или институциите, които могат да окажат влияние върху дадено решение или е възможно да бъдат засегнати от него. Целта е да се проучат интересите и мненията на всички заинтересовани страни и да се съберат техните предложения, които да бъдат отчетени при вземане на окончателното решение.

8

ПЕТИЦИИ също са важна форма за участие на гражданите, при което обаче инициативата идва от страна на гражданите, а не от представителите на местната власт. Тази форма също може да бъде разглеждана като консултация, най-малкото защото отразява мнението и идеите на големи общности от хора.

ГРАЖДАНСКИ И ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ - осъществяват дейността си на доброволен принцип. Те могат да се формират по отраслов, професионален или териториален признак, съобразно обществените потребности. Такъв съвет може да се създаде и по конкретен местен проблем. Най-често те се формират на териториален признак, за да се подпомогне решаването на определен проблем на местната общност.

КОНСУЛТАТИВНИ СЪВЕТИ /работна група или комитет с участие на представители на общински съвет или общинска администрация най-често се създават на база на подписано споразумение, с решение на Общинския съвет или Заповед на Кмета на общината. Те

работят като постоянна експертна група за определен период от време. Подборът на членовете от гражданското общество е свързан с експертизата, която дадена неправителствена организация притежава. Независимо дали представляват общината или гражданската структура, членовете на съвета имат равни права да изразяват мнения и становища в процеса на създаване на политики.

ПРАВНА РАМКА ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО НИВО

Правото на участието на гражданите и гражданските организации в процеса на вземане на решения е записано в националното законодателство и в редица национални и международни документи. Още в чл.45 от **Конституцията на Република България** е записано, че гражданите имат право да отправят предложения и петиции до държавните органи. Възможностите за гражданско участие в процесите на формулиране на политики на местно ниво са пряко свързани със степента на децентрализация и в частност (чл. 136, ал. 1 от Конституцията на Република България) и определянето на общината като основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, а на гражданите се дава възможност да участват в управлението на общината, включително във вземането на решения, свързани със здравеопазването, както чрез избраните от тях органи на местно ниво (общински съвет и кмет на община), така и непосредствено (чрез референдум и общо събрание на населението).

В **Закона за достъп до обществена информация** са уредени конкретните правила и процедури, свързани с правото на достъп до обществена информация. Достъп до обществена информация се предоставя въз основа на писмено заявление или устно запитване. Заявлението може да се подаде и по електронен път при условия, определени от съответната институция.

В **Закона за местното самоуправление и местната администрация** (чл.17), където е записано, че „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност“. Гражданите могат да

участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението.

В **Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление** са регламентирани начините, чрез които гражданите могат пряко да влияят и участват в политическите процеси: местен референдум; местна гражданска инициатива; общо събрание на населението.

Участие на гражданите на местно ниво е уредено и в **Закона за общинските бюджети**, където е посочено, че гражданите могат да участват в изготвянето на общинския бюджет, чрез отправянето на предложения и препоръки по отделни пера в бюджета. Това става, чрез провеждането на консултации, обществени обсъждания с местната общност, а когато бюджетът е изготвен, той се внася от кмета на община за обсъждане от местната общност.

В **Закона за нормативните актове** е предвидена възможността гражданите да участват в усъвършенстването на законодателните актове, като гражданите могат да отправят предложения към съответните институции, които имат право да издадат актовете.

10

Гражданското участие в местното самоуправление е регламентирано с конкретни текстове в редица други закони и подзаконови нормативни актове, които в общия случай въвеждат задължения на органите на местното самоуправление да провеждат публични обсъждания при приемането и/или отчитането на изпълнението на местни политики в различни сфери. Такива са например: Законът за регионалното развитие; Законът за публичните финанси; Законът за общинския дълг; Законът за устройство на територията; Законът за общинската собственост; Законът за туризма; Законът за опазване на околната среда и редица други.

На европейско ниво основополагащи документи, уреждащи гражданското участие, са **Европейска харта за местно самоуправление**, където е посочено, че освен участието в избори на местно ниво, е гарантирана възможността за пряко участие на гражданите в референдуми, събрания на местната общност. **Кодексът на добрите практики** за гражданско

участие в процеса на вземане на решения, има за цел да създаде ефективен механизъм за НПО на местно, национално и международно ниво.

АНАЛИЗ И ИЗВОДИ ЗА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ НА РАБОТАТА НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ – ОБЩИНА ИВАНОВО, ОБЛАСТ – РУСЕ И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПАРТНЬОРСКОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА С ГРАЖДАНИТЕ И НПО

Оценката се прави на база направените проучвания и анализи на мнението на граждани и представители на НПО от една страна и на кметове, кметски наместници и представители на общинската администрация от друга, реализирани в рамките на настоящия проект.

Географско и икономическо състояние на Община Иваново

Икономическият профил на Община Иваново се определя основно от развитието на селско, горско и рибно стопанство. Освен земеделски, потребителни кооперации и частни земеделски производители, в с. Иваново е седалището на „Прециз Интер холдинг“ АД - дружество, развиващо производство на алуминиеви тръби и профили. Най-значим хидроресурс за общината са водите на река Дунав. Речната мрежа е сравнително гъста, в нея влизат реките Русенски, Бели, Мали и Черни Лом, които имат ограничено стопанско използване. Общата дължина на реките е 47 км, а площта на водосборните басейни 16 хил. кв. м. Заливните тераси на реките имат потенциал от подпочвени води.

Забележителности и защитени обекти:

Големият каньон в Дунавската равнина, скални манастири и черкви. Каньонът на Русенски Лом е каньон в равнината с многобройни меандри, със стръмни и отвесни варовикови откоси и скални венци, надупчени от множество пещери и скални ниши. Археологически резерват „Ивановски скални църкви“. Скалните църкви са в долината на р. Русенски Лом край старото село Иваново. Комплексът от средновековни черкви, параклиси и монашески килии, издълбани в скалите, и стенописите в тях са включени в Списъка на

ЮНЕСКО за световно природно и културно наследство и има статут на археологически резерват. Археологически резерват „Средновековен град Червен“. Намира се на 30 км от Русе, сред скалистите меандри на река Черни Лом. Природен парк Русенски Лом. Разположен е в красива каньоновидна долина на последния десен приток на река Дунав - река Русенски Лом и нейните притоци Бели, Черни и Малки Лом. Територията е защитена от 1970 г., когато е обявена за Природен парк. На територията на парка са наблюдавани 192 вида птици, като 172 от тях са редки или защитени. От 67 вида бозайници, 30 са защитени. Културни изяви: Международен пленер на художници „Русенски Лом - Дунав“, Национален литературен конкурс „Светлоструй“, Национален фестивал на гъбата, Туристическа атракция „Децата на Поломието - празник под манастира“ и др.

Анализ и препоръки относно нивото на информираност и комуникация с гражданите и нивото на достъп до информация

Анализът от анкетите на гражданите и служителите показват, че Община Иваново провежда добра информационна политика, старее се рационално да използва възможните канали за информиране и комуникация с гражданите, НПО и бизнес структурите. За това са показателни и отговорите, че информация за нейната дейност анкетираните черпят директно от самата администрация (43% от отговорите), което е едно очаквано предпочитание на респондентите за пряк контакт със служителите. Интересен е фактът, че следващ източник на информация са „близки и познати“, което вероятно е типично за общностите в малките населени места, където хората повече се познават и си имат доверие. На трето място като източник на информация за дейността на Общината е посочен нейният сайт. Прави впечатление, че той е обновен и допълнен с нови акценти, данни и полезна информация, с възможности за електронни услуги, които всеки гражданин, НПО или бизнес може да ползва в удобен вид. За хората от село, каквито са участвалите в анкетата, може би е обяснимо защо само 1 е с източник медийни публикации. Добра практика са вече провежданите редовно обществени съждения на предстоящи промени в общински наредби, на проектите за изпълнение и съответно за приемане на бюджетите, публичното обсъждане на плана за интегрирано развитие на общината до 2027 г. и подобни. Община Иваново, провежда добра информационна политика, старее се рационално да използва

възможните канали за информиране и комуникация с гражданите, бизнес структурите, нестопанските организации и т.н. За това са показателни и публикуваните в интернет страницата информационни масиви, които включват най-разнообразни и многопосочни рубрики с полезна за работата на администрацията информация, необходими упътвания и уточнения, анкети за обратна връзка и контакти, разбира се, и постоянно допълвана с нови данни и възможности за електронни услуги.

Препоръки:

- Общинската администрация трябва още по-активно да използва различните комуникационни канали за информиране на широката общественост относно целия процес от своята работа;
- Текстовете, които се публикуват на интернет страницата на Общината, да се поднасят на по-ясен език, да са напълно разбираеми и практически усвоими;
- В рубриките „новини“, „фестивали и празници“, „обяви“ и подобни в сайта да се публикуват по-редовно информации за дейността, за прояви и интервюта с участието на представители от различни общински структури, да се препечатват не само важни и интересоващи гражданите новоприети нормативни документи, но и правни и социално-икономически казуси от българската и европейската практика.

13

Анализ на резултати взаимодействие граждани, НПО и община

Анализът на анкетите показва, че най-често гражданите са взаимодействали с Общината при ползване на административни услуги – общо 58%. Голям е процентът на онези, които лично са посетили администрацията, а и предпочитат този начин на комуникация за връзка с общинарите. Разбираемо на второ място като канал за делово общуване анкетираните посочват телефона (почти по една трета са го сторили), чак на трето място е респондентите дават като ползван и предпочитан начин за комуникация кореспонденцията. При нея обаче е трудно да се очертае дали става дума за кореспонденция повече на хартиен носител или по електронна поща.

И тук следва важен извод – наложително е да се осмисли бавно или бързо навлизат електронните услуги (част от които е и електронната поща) в административната работа, къде се крият причините за първия и къде за втория начин – в самите потребители или в

самата администрация, която е призвана да въвежда и широко информира за съответните процедури, да тиражира добри практики в тази посока. Ако се разгледат по-детайлно отговорите на въпроса за това дали биха ползвали услуги по електронен път, то отношението на гражданите е разделено на две – едните от анкетираните са с положително мнение, а другите с отрицателно. Интересен нюанс внасят и онези 11%, които са отговорили „не мога да преценя“?! Дали обаче те не са част от посочилите като важен аспект именно въвеждането на електронни услуги в един следващ въпрос от анкетата относно от какво се нуждае административното обслужване за усъвършенстването си?!

Препоръки:

- Да се оптимизира разясняването на предимствата, които има предоставянето на административни услуги по електронен път, които и сега са налични в обновения сайт на Общината - образци формуляри, заявления и други документи.

Обслужване и компетентност на служителите

В Община Иваново съществуват всички организационни предпоставки за осигуряване на качествено обслужване. Има добре функциониращ Център за гражданска регистрация и административно обслужване и информация на гражданите (ЦГРАОИГ), където услугите са изнесени на принципа „на едно гише“ и където те могат да бъдат заплатени на място. Разбира се, услугите, сроковете за тяхното извършване и размера на таксите са определени в наредба, приета от общинския съвет. „За Ваше улеснение на сайта на Община Иваново, в раздел „Административни услуги“, можете да се информирате за всички административни услуги, които предлага общинската администрация и да изтеглите съответния формуляр на заявление“, е записано любезно още в раздела на центъра. Като добра практика може да се посочи предлаганата на гражданите за попълване анонимна анкетна карта за удовлетвореността им от ползването в ЦГРАОИГ административни услуги. Целта е мнението на потребителите относно качеството на обслужването да помогне на служителите да го подобряват постоянно. Въпросите не са много – пет, но са добре структурирани и насочени – за отношението на служителите, за пълнотата и разбираемостта на исканата информация, за ефективността на обслужването и спазването на сроковете и т.н.

В сайта на Община Иваново в точен порядък е записано необходимото, за да се ориентира всеки – правното основание за предоставяне на конкретната процедура, кой и къде извършва услугата, колко е съответната такса и банкова сметка, срок за получаване и др. Става дума дали услугата се извършва в ЦГРАОИГ или пък електронно с КЕП чрез портала на Министерството на електронното управление (egov.bg), налице са съответните формуляри, които потребителят може да изтегли, попълни и после изпрати или отнесе в Общината. С други думи, процедурите са достъпни, формулярите за заявяване на услугите са опростени и не създават затруднения при попълване, информацията, свързана с процедурите, е точна и пълна.

Има обаче и някои фактори, които все още дават негативен отпечатък върху обслужването на гражданите и бизнеса. Като че ли изискването на още много съпътстващи документи от потребителите на административни услуги, в т.ч. и за факти и обстоятелства, налични в общинските регистри и бази от данни, затормозява доброто взаимодействие, води до наличието на повторемост на обстоятелствата, които се вписват в заявленията. Разбира се, тук причината не може да се търси само в общинските администрации, в случая на Община Иваново, а в нормативната уредба, която се нуждае от актуализиране съобразно новите изисквания, които идват с развитието на електронното управление.

Да, може да се каже, че сайтът на Община Иваново осигурява достатъчна - като обем и като обхват информация, насочена към различните целеви групи от гражданското общество и бизнеса. Но от отговорите на конкретния въпрос №2 за източниците на информация за дейността на тази най-важна местна институция е видно, че най-предпочитаният източник е директно от администрацията (интернет страницата е трети по предпочитание източник на информация, дори след „близки и познати“). Разбира се, да получиш информация е едно, но тя да е качествена, т.е. да ти послужи ефективно – друго. Голям е броят на анкетираните лица, които твърдят, че са получавали разнопосочна информация или че са били прехвърляни към различни служители, когато са посещавали администрацията, за да ползват съответните услуги. Що се отнася до отношението на служителите, с които гражданите са комуникирали, то определено е окачествено като „вежливо и компетентно“ от 80% от респондентите, докато противоположната оценка „формално и нелюбезно“ е дадена само от 17% от анкетираните. Доста по-активни са респондентите в отговорите за усъвършенстване на административното обслужване, за това кой аспект би повлиял най-вече, какви трябва да конкретните стъпки.

Голяма част от анкетираните считат, че тази общинска дейност се нуждае най-много от достъпност, точност и пълнота на информацията за потребителите (31%). Други аспекти от обслужването, които според участниците в допитването ще допринесат за качеството на обслужване, е бързината на обслужване, въвеждането на електронните услуги, достъпът до деловодството на лица в неравностойно положение. Разбира се, има акценти върху работното време на администрацията, но и компетентността на служителите, върху техните знания и умения. По отношение на професионалната компетентност на служителите в Общината личните впечатления на гражданите са, че тя отлична - според 44% от отговорите, или задоволителна (34%). От другата страна на мненията – служителите имат „незадоволителна компетентност (според 5% от анкетираните), а с дежурния безразличен отговор 17% не могат да преценят дали хората, призвани да обслужват населението на общината, са с нужните знания и умения да го правят качествено.

От изведените констатации и направените изводи от практиката на Община Иваново става ясно, че по отношение на обслужването има какво още да се желае, а това е свързано с организацията на работа в самата институция, т.е. с повишаването на компетентността на служителите, с развиването на тяхната обща култура, с постигането на повече разбираемост в предлаганите за попълване документи и съответно оказване на помощ при попълването им.

Препоръки:

- По-често да се провеждат обществени проучвания по общозначими или конкретни въпроси за улавяне на настроенията и мненията на гражданите и гражданските организации;
- Въвеждане на по-ефективни форми на граждански контрол – дори да е само с цел популяризиране на работата и функциите, които изпълнява Общината, да се стимулира диалогът между гражданите, бизнеса и общинската администрация;
- Работното време на общинската администрация при възможност (поне при някои сектори/отдели, например Центъра за административно обслужване) да бъде съобразено с възможността на потребителите да могат да я посетят и ползват търсените и предоставени услуги.

Анализът на мнението на служителите показва, че се имат предвид основно онези принципи на добро управление, които са измерими по някакъв начин и са обект на т.нар. обществен

контрол – задоволяване на обществения интерес, стабилно финансово управление, отчетност, устойчивост и дългосрочна ориентация, ефективност и ефикасност, етично поведение и отзивчивост, откритост и прозрачност. Към други принципи са се отнесли някак по-пестеливо, може би са ги прочели като по-обща или са се колебали доколко именно те – административният капацитет и компетентността, върховенството на правото и неутралността, инициативността и иновативността, културното разнообразие и социалното единство, трябва да са водещи, тъй като и без това за тях е сигурно, че са присъщи на администрацията и не би могло да не се спазват... В крайна сметка, принципите за добро управление са тези, които скъсват пътя, преодоляват съществуващо недоверие между граждани и администрация. Тяхното успешно прилагане повдига степента на удовлетвореност от работата на служителите, увереността, че администрацията действа законосъобразно, а не своеволно.

От направените изводи става ясно, че по отношение на административното обслужване служителите в Община Иваново добре визират, че има какво още да се желае и че това е свързано с организацията на работа в самата институция, с осигуряването на обучение за повишаване на професионалната компетентност, с постигането на повече разбираемост в предлаганите за попълване документи.

17

Препоръки:

- Ако работното време е проблем за гражданите, да се въведе удължено работно време на Центъра за административно обслужване, чрез осигуряване на дежурство в часовете, които са извън обсега на обичайното работно време на гражданите;
- По-осезателно наличие на екипност на работата в администрацията и колективно решаване на проблемите - като гарант за устойчиво развитие и задоволяване на очакванията на гражданите.
- Повишаване капацитета на партньорските организации за съвместна работа при осъществяване на принципите на добро управление на администрацията.

Обществено доверие към работата на администрацията

Гражданите, участници в проучването са дали своето мнение доколко работата на Община Иваново се ползва с обществено доверие и с това са допринесли за общата оценка за местната администрация и местното самоуправление у нас, които са сред най-обсъжданите и най-

критикуваните в нашата страна. Анкетата определя може би едно средно ниво на обществено доверие, с което се ползва работата на администрацията на Община Иваново – 48% са го определили като „високо“, 18% като „незадоволително“. Но като че ли оценката плюс-минус се изравнява до голяма степен от посоченото от 34% анкетираните лица индиферентно „не мога да преценя“! Излишно е да се казва, че общественото доверие е сред най-значимите критерии за оценка на работата на местните органи на управление и то трябва да бъде обект на почести/регулярни изследвания и проучвания в рамките на мандата, за да може да се използва като ефективен коректив на управлението.

Прави впечатление, че в една значителна част представителите на гражданското общество в общината са отговорили и на следващите два въпроса с оценъчен характер, че не могат да преценят. Вероятно анкетираните или наистина не са запознати с детайлите от административната практика, или на преден план излиза навикът да се застраховат с такъв отговор, защото иначе трябва да бъдат по-категорични, а не биха искали да се ангажират с това. Така е при въпроса за реализираните европейски проекти, и при въпроса за реакцията на администрацията при бедствия и аварии, където конкретната оценка – положителна или отрицателна, е в еднакво съотношение с липсата на преценка.

Естествено, в този ред за потърсената чрез анкетата оценка не е маловажно и това как администрацията представя пред обществото своята дейност по проекти, финансирани от европейски фондове и програми - как се огласяват възможностите за участие и по какви европроекти кандидатства, печели и изпълнява самата администрация, кои са евентуалните партньори и пр.

Ако говорим за логичен завършек на анкетата и проследим отговорите на последния въпрос, то мненията на гражданите „в каква насока трябва да се насочат усилията на Общината за решаването на проблемите на хората“ не изненадват – нито с броя си (въпреки че не е посочено, че се допускат повече отговори, почти всеки от респондентите е дал поне по два), нито с убедителността, с която са дадени. Възможните отговори са конкретни, визират основни и важни аспекти от дейността и функциите на Общината, които загатват, детайлизират какво гражданското общество смята, че е наложително да се направи. Всъщност, това са добри идеи и приемането им като конструктивни от страна на администрацията би дало добри резултати. Например, осъществяването на лелеяната мечта на местните хора за транспортна свързаност

между населените места, повече и адекватни грижи за пътищата в общината, за комуналната инфраструктура; както и двете жизнено необходими насоки в работата на всяка местна управа – грижата за възрастните хора и задържането на младите хора в общината.

Препоръки:

- Прилагане на механизъм за поддържане на постоянна връзка и ефективен диалог с гражданите, като за целта се разработят правила и процедури за обществено информиране и комуникация;
- Разширяване на кръга от служители, упълномощени да предоставят информация, да притежават по-голяма свобода, прецизиране на процесите по осигуряване и предоставяне на информация на гражданството, свързана не само с предоставянето на административни услуги, но и за кандидатстването и реализирането на проекти по европейски програми и международни фондове.

В ползрението на служителите са влезли основно онези принципи на добро управление, които са измерими по някакъв начин и са обект на т.нар. обществен контрол – задоволяване на обществения интерес, стабилно финансово управление, отчетност, устойчивост и дългосрочна ориентация, ефективност и ефикасност, етично поведение и отзивчивост, откритост и прозрачност. Към други принципи са се отнесли някак по-пестеливо, може би са ги прочели като по-обща или са се колебали доколко именно те – административният капацитет и компетентността, върховенството на правото и неутралността, инициативността и иновативността, културното разнообразие и социалното единство, трябва да са водещи, тъй като и без това за тях е сигурно, че са присъщи на администрацията и не би могло да не се спазват... В крайна сметка, принципите за добро управление са тези, които скъсяват пътя, преодоляват съществуващо недоверие между граждани и администрация. Тяхното успешно прилагане повдига степента на удовлетвореност от работата на служителите, увереността, че администрацията действа законосъобразно, а не своеволно.

Препоръки:

- Ако работното време е проблем за гражданите, да се въведе удължено работно време на Центъра за административно обслужване, чрез осигуряване на дежурство в часовете, които са извън обсега на обичайното работно време на гражданите;

- По-осезателно наличие на екипност на работата в администрацията и колективно решаване на проблемите - като гарант за устойчиво развитие и задоволяване на очакванията на гражданите.
- Повишаване капацитета на партньорските организации за съвместна работа при осъществяване на принципите на добро управление на администрацията.

Капацитет на служителите

Общинската администрация е с точна организационна и йерархична структура, функциите и служебните задължения на служителите са регламентирани в нормативната уредба и вътрешните устройствени документи. Резултатите от проучването показват, че на това задължително условие специалистите, експертите и ръководителите от Община Иваново категорично отговарят. По отношение на стратегическите документи за развитие на общината, с които служителите в работят, се оказва, че са им като че ли по-малко познати – например, програмата за енергийна ефективност са отбелязали едва 7% от тях. Естеството на всекидневната работа на отделните специалисти, експерти или ръководни кадри е различна, което и обяснява до известна степен нееднаквата тежест на владееене на стратегическите документи за развитие на общината – като общия градоустройствен план, бюджета на общината, плана за интегрирано развитие и др. Но, устройствения правилник, който урежда организацията на дейността на общинската администрация, функциите и числеността на отделните структурни звена, както и взаимодействието с гражданите и другите институции, е документ, чието непознаване (макар и само от по-малко от половината респонденти) не е добър атестат.

Още повече, че днешната динамика на развитие във всички сфери на живота налага непрекъсната промяна на нормативните актове, повишени изисквания към управлението и обслужването, приемането на нови стандарти. В този смисъл само организираното системно, макар и краткосрочно обучение може да гарантира бързото навлизане на служителите в новостите и адаптивност към очевидните нови изисквания. Че то не бива да се приема като самоцелно и непотребно, е видно от конкретиката в отговорите на анкетираните, макар че една трета от тях са посочили, че не могат да преценят от какви обучения имат нужда служителите, за да повишат чрез това свое допълнително (може и да се нарече) усилие

капацитета си за обслужване на гражданите и бизнеса! Прави впечатление обаче и още нещо - че една трета от анкетираните не могат да преценят в какво да се обучават, което дава съмнение дали пък не отговарят автоматично на въпроса?!

Препоръки:

- Поддържане и непрекъснато повишаване на административния капацитет на служителите чрез участия в европроекти, семинари и конференции, обмяна на добри практики.

Като цяло изводите от направените проучвания са следните:

- По-ниска гражданска активност в общината. В малките общини, възрастовата и образователна структура на населението е значително по-неблагоприятна. Немалка част от живеещите са икономически неактивни лица, често демотивирани и обезсърчени, което предпоставя и по-ниската им гражданска активност.
- В малката община личностният фактор е решаващ за качествено взаимодействие граждани – община.

21

Препоръки:

- Да се повишава взаимодействието между местното самоуправление и местната администрация и гражданите, НПО и бизнеса и се стимулира диалогът с тях;
- По-често да се провеждат обществени проучвания по общозначими или конкретни въпроси за улавяне на настроенията и мненията на гражданите и бизнес структурите;
- Въвеждане на по-ефективни форми на граждански контрол
- Засилване на гражданското участие при вземането на ефективни управленски решения, което би осигурило по-голяма прозрачност и видимост в действията на общинската администрация, би довело до повишаване на общественото доверие.

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

Прегледа на практиките на взаимодействие между местната власт и гражданите, показва, че се използват различни инструменти и подходи за включване на гражданския сектор и същите са резултат от различен опит и възприемчивост към различни подходи, съобразно местният контекст и особености. Според Конституцията Република България е единна държава с местно самоуправление. Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Гражданите участват в управлението на общината чрез избраните от тях органи на местно самоуправление и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението. Орган на местното самоуправление в общината е общинският съвет, който се избира от населението на съответната община за срок от четири години (чл. 138 от КРБ). Орган на изпълнителната власт в общината е кметът на общината (чл. 139, ал. 1 от КРБ). Според Закона за администрацията (ЗА) други местни органи на изпълнителната власт са кметовете на райони и на кметства, както и кметските наместници (чл. 19, ал. 3, т. 2 от ЗА). Формите за участие на гражданите в местното самоуправление са преки и непреки. **Преките форми** на участие според Конституцията на Р България и Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС) са: местен референдум, общо събрание на населението и гражданска инициатива.

МЕСТЕН РЕФЕРЕНДУМ

Местният референдум е основен инструмент на пряката демокрация.

Цел - Местен референдум се произвежда в община, район или кметство за пряко решаване на въпроси от местно значение, които законът е предоставил в компетентност на органите на местно самоуправление или органите на района или кметството. Чрез местен референдум не могат да се решават въпроси:

- на общинския бюджет;
- относно размера на местните данъци и такси;
- на правилата на вътрешната организация и дейност на общинския съвет.

Нормативно основание - чл. 136, ал. 1 от Конституция на Република България; – Раздел III "Местен референдум" от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС)

Кой може да бъде инициатор? Местен референдум се произвежда по предложение на:

- поне една пета от общинските съветници, но не по-малко от трима общински съветници;
- кмета на общината, съответно кмета на кметството или района;
- инициативен комитет с подписите на не по-малко от една двадесета от гражданите с изборителни права, които имат постоянен адрес на територията на съответната община, район или кметство.

Общинският съвет е длъжен да вземе решение за произвеждане на местен референдум, когато това е поискано от инициативен комитет с подписка, съдържаща подписите на не по-малко от една десета от гражданите с изборителни права в съответната община, район или кметство.

Кой може да участва? Гражданите на Република България с изборителни права, които имат постоянен адрес на територията на съответната община, район или кметство към деня на насрочване на референдума.

Как се провежда? Кметът и общинската администрация осъществяват организационно-техническата подготовка на местния референдум, който организира издаването на информационен лист, съдържащ: въпроса или въпросите за референдума; кратка информация за мотивите за произвеждане на референдума; информация за времето, мястото и реда за произвеждане на референдума. Във връзка с референдума се провежда информационно-разяснителна кампания, като се гарантират еднакви възможности за представяне на различните становища по предмета на референдума. В подкрепа на въпроса или въпросите на референдума и на алтернативната позиция могат да се регистрират партии, коалиции и инициативни комитети. Всеки гражданин има право да получи информация за различните позиции по въпроса или въпросите на референдума. Общините предоставят безвъзмездно на инициативния комитет и на застъпници на алтернативната позиция подходящи помещения за провеждане на обсъждания и други прояви по въпроса или въпросите на референдума. Информационно-разяснителната кампания започва 30 дни преди датата на произвеждане на референдума и приключва 24 часа преди него.

Права на участниците - Във връзка с провеждането на референдум гражданите имат право да: участват в инициативи за провеждане на местен референдум; получават подробна информация по темата на референдума; гласуват на местен референдум

Реализиране на участието - Всеки гласоподавател гласува, като отбелязва изборият от него отговор на въпроса/въпросите в бюлетината. В случаите, в които въпросите на референдума са повече от един, гласоподавателят не е длъжен да отговори на всички въпроси. Бюлетината се поставя в плик, който се пуска в изборителната кутия.

Срокове: Подписка за произвеждане на местен референдум се внася в общинския съвет не по-късно от три месеца от уведомяването на общинския съвет за началото на подписката. В случаи на установени нередности в подписката председателят на общинския съвет уведомява инициативния комитет и определя едномесечен срок за тяхното отстраняване. В срок до три дни от постъпването на подписката председателят на общинския съвет уведомява за нея общинските съветници, определя водеща комисия за нейното обсъждане и насрочва заседание на общинския съвет в срок до един месец от постъпването ѝ. Общинският съвет определя дата за произвеждане на местен референдум не по-рано от 45 дни и не по-късно от 60 дни от решението за референдума.

Обратна връзка: Общинската комисия за референдумите обобщава данните от произведения референдум и обявява резултатите от гласуването. Предложението, предмет на референдума, е прието, ако в него са участвали не по-малко от 40 на сто от гражданите с изборителни права в съответната община и с "да" са отговорили повече от половината от участвалите в референдума изборители. Решението, прието чрез местен референдум, се обявява в тридневен срок от председателя на общинския съвет на официалната интернет страница на общината, в един регионален вестник и в една регионална електронна медия след изтичане на сроковете за обжалване или след влизане в сила на решението на съответния съд. Решението, прието с местен референдум, не подлежи на последващо одобрение от общинския съвет. Изпълнението на решението, прието с местен референдум, се организира от кмета на общината, района или кметството. Ако е необходимо за изпълнението на решение, прието с местен референдум, общинският съвет приема съответния акт.

Референдумът, като основен инструмент на пряката демокрация, се въвежда и с цел гарантиране на общите ценности на гражданската общност срещу евентуални своеволия и неадекватни решения на представителите. Но решението за свикване на местен референдум в крайна сметка е в компетенциите на общинския съвет. Това обстоятелство до известна степен обезсмисля провеждането на референдуми. Като се добавят и високите разходи за

организацията и провеждането на местен референдум може да се обясни защо този инструмент на пряката демокрация, няма приложение в политическата практика в България (с изключение на задължителните според Закона за административно-териториалното устройство на Р България референдуми за обособяване на нови общини).

МЕСТНА ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА

Местната гражданска инициатива представлява форма на активно включване на гражданите в местната политика и вземането на решения на местното самоуправление. Успехът на гражданската инициатива в значителна степен зависи от силата и убедителността на посланието, от видимото медийно присъствие, от изградените граждански партньорства и коалиции.

Цел - Представяне на предложения до общинския съвет, кмета на общината, на района или на кметството, или до областни или регионални органи на изпълнителната власт за решаване на въпроси от местно значение.

Нормативно основание - Глава трета "Гражданска инициатива" от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС)

Кой може да бъде инициатор? Местна гражданска инициатива се организира по решение на събрание на не по-малко от 50 граждани с избирателни права с постоянен или настоящ адрес на територията на съответната община, район, кметство или населено място.

Кой може да участва? Гражданите с избирателни права, които имат постоянен адрес на територията на съответната община, район, кметство или населено място.

Как се провежда? - Местна гражданска инициатива се осъществява чрез подписка. Всеки гражданин с избирателни права и постоянен адрес на територията на съответната община, район, кметство или населено място може да положи подписа си еднократно в подписката. Инициативният комитет организира информационна кампания и обществени дискусии във връзка с предложението, по което се провежда подписката. Разходите във връзка с организирането на подписката се финансират от граждани и юридически лица, като за целта инициативният комитет открива специална набирателна сметка. Инициативният комитет внася подписката в съответния орган.

Права на участниците - Гражданите имат право да: се включат в събрание за организиране на местна гражданската инициатива, в инициативен граждански комитет; участват в информационна кампания и обществени дискусии във връзка с местна гражданската инициатива; получават информация по темата на местна гражданската инициатива; подкрепят чрез подписа си местна гражданската инициатива.

Реализиране на участието - Чрез участие в събранието за организиране на местна гражданската инициатива, поставяне на подпис в подписката за нея

Срокове - Срокът за събиране на подписи в подкрепа на местна гражданската инициатива е 2 месеца от провеждането на събранието за нейното организиране

Обратна връзка - Общинският съвет, кметът или органите на изпълнителната власт, до които е отправена местната гражданска инициатива, са длъжни да разгледат направените предложения и в едномесечен срок от връчването на подписката да обявят своето решение и предприетите мерки в интернет страницата на общината и в един регионален вестник. В същия срок съответният орган писмено уведомява инициативния комитет за своето решение и за мерките за неговото изпълнение.

26

ОБЩО СЪБРАНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Общо събрание на населението е друга форма за пряко участие на гражданите при решаването на въпроси, които по целесъобразност са в компетенциите на общинския съвет или на кмета. Решенията на общото събрание са задължителни за органите на властта, които трябва да издадат съответните актове след решението на общото събрание. Членове на общото събрание са всички граждани с избирателни права, които имат постоянен или настоящ адрес на съответната територия преди датата на провеждане на събранието.

Цел - Обсъждане и решаване на въпрос и проблеми от местно значение за община, район, кметство, населено място или квартал с население до 10 000 жители

Нормативно основание - чл. 136, ал. 1 от Конституция на Република България; – Глава четвърта "Общо събрание на населението" от Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление (ЗПУГДВМС).

Кой може да бъде инициатор? Инициативата за провеждане на общо събрание на населението може да бъде на: кмета на общината; общинския съвет; най-малко една петдесета, но не по-малко от 20 граждани с изборителни права с постоянен или настоящ адрес на територията на общината, района, кметството, населеното място или квартала. Гражданите, които искат провеждане на общо събрание на населението, образуват инициативен комитет, който се състои от 3 до 9 членове, включително председател, който организира събиране на подписка за провеждане на общото събрание.

Кой може да участва? - Гражданите с изборителни права на съответната територия

Как се провежда? - Подписка за свикване на общо събрание на населените на съответната територия се организира от инициативен комитет и обикновено се събира на публични места, предварително съгласувани с общината. Всеки гражданин с изборителни права може да положи подписа си еднократно в подписката. Общото събрание на населението се провежда в извънработно време на определеното място. Общото събрание в общини, райони, кметства, населени места и квартали с население над 1 000 жители може да се провежда по изборителни секции на няколко места в определен срок. Общото събрание на населението се смята за редовно, ако на него присъстват не по-малко от една четвърт от гражданите с изборителни права в общината, района, кметството, населеното място или квартала. Решенията на общото събрание се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите и се обявяват незабавно.

Права на участниците - Гражданите на определена територия (община, район, кметство, населено място или квартал с население до 10 000 жители) имат право да: поискат провеждане на общо събрание на населението на съответната територия; подкрепят предложение за провеждане на общо събрание; участват в общото събрание; гласуват за решението, което преценяват, че в най-голяма степен съответства на тяхното мнение; обжалват мълчалив отказ за свикване на общо събрание на населението; обжалват законността на общото събрание и неговите решения.

Реализиране на участието - Участието в общо събрание на населението на съответната територия се реализира чрез изказване на мнение и гласуване на предложените решения. Гласуването в общото събрание е тайно, освен ако самото общо събрание не реши да е явно.

Срокове - Общото събрание се провежда не по-рано от 15 дни и не по-късно от един месец след като бъде оповестено.

Обратна връзка - Решението на общото събрание се обявява от кмета на общината. Въз основа на решението на общото събрание в 7-дневен срок кметът издава заповед, в която конкретизира мерките за неговото изпълнение или внася предложение в общинския съвет за подготовка и приемане на съответно решение, правилник или наредба. Общинският съвет предприема необходимите действия в срок до 1 месец от приемането на решението на общото събрание.

Непреките форми и механизми за участие са разнообразни и прилагането им, до голяма степен, зависи от спецификата на местната общност, етнокултурни и социалноисторическите традиции и др.

ПРИСЪСТВИЯ НА ЗАСЕДАНИЯ НА ОБЩИНСКИЯ СЪВЕТ И НЕГОВИТЕ КОМИСИИ

28

В правилниците за организацията и дейността на общинските съвети е определен реда за заявяване на желание за участие в заседанията на общинския съвет и на неговите комисии. Председателят на общинския съвет, съответно на комисията е длъжен да осигури условия за присъствие на граждани, представители на неправителствени организации и медии. Гражданите, представителите на неправителствени организации и на медиите са длъжни да спазват установения ред и да заемат специално определените за тях места. Някои общини са създали възможност за излъчване в реално време на заседанията на общинския съвет в интернет.

Цел - Представяне и обсъждане на конкретни местни проблеми. Предлагане на конкретни решения. Осъществяване на граждански контрол върху работата на общинския съвет и на неговите комисии.

Нормативно основание - чл. 28, ал. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация

Кой може да бъде инициатор? - Инициативата за присъствие на заседания на общинския съвет и на неговите комисии може да бъде на: всеки гражданин на общината; всяко юридическо

лице, независимо от неговата правна форма. Председателят на общинския съвет, съответно на комисията може да покани на заседание представители заинтересовани страни, когато се обсъждат техни предложения или въпроси, свързани с техни права и интереси.

Кой може да участва? - Гражданите могат да присъстват на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии, като заемат специално определените за тях места.

Как се провежда? - Редът за присъствие на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии се определя в правилника за организацията и дейността на съответния общинския съвет.

Права на участниците - Присъстващите на съответното заседание граждани имат право да: се изказват; отправят питання; представят становища и предложения; получат отговор на поставените въпроси и предложения.

Реализиране на участието - Присъствието на заседанията на общинския съвет и на неговите комисии се реализира непосредствено. Изказвания се правят по ред, определен в правилника за организацията и дейността на общинския съвет. При наличие на възможност за заседанията на общинския съвет се излъчват в реално време.

Срокове - Според сроковете, определени за провеждане на съответните заседания. Срокът за отговор на поставени въпроси и предложения се определя в правилника за организацията и дейността на съответния общинския съвет.

Обратна връзка - Местните органи са длъжни да предоставят отговори на гражданите по ред, начин и в срок, определени в правилника за организацията и дейността на съответния общинския съвет (чл. 28, ал. 3 от ЗМСМА) Обратната връзка се осигурява непосредствено в рамките на съответните заседания, както и чрез публикуване на протоколи от заседанията, съответно приетите решения.

Повече информация - Официалната страница на общината; – Официалната страница на общинския съвет; – Правилник за организацията и дейността на общинския съвет.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ЗА РЕШАВАНЕ НА ВЪПРОСИ В РАМКИТЕ НА КОМПЕТЕННОСТТА НА МЕСТНАТА ВЛАСТ

Конституцията на Република България определя правото на гражданите да правят предложения, включително до органите на местната власт (чл. 45). Гражданите могат да правят

и предложения и становища от компетентността на общинския съвет, кмета или общинската администрация, представляващи обществен интерес (чл. 28, ал. 3 от ЗМСМА).

Цел - Представяне на предложения за решаване на въпроси от местно значение. Изразяване на становище по въпроси от компетентността на местната власт, включително по проектите за решения и други актове, които се разглеждат от общинския съвет и неговите комисии.

Нормативно основание - чл. 45 от Конституцията на Република България; – Глава осма "Предложения и сигнали" от Административно процесуалния кодекс; – чл. 28, ал. 3 и чл. 49, ал. 3 от Закона за местното самоуправление и местната администрация; – правилник за организацията и дейността на общинския съвет.

Кой може да бъде инициатор? - Инициативата за предложения до местни органи може да бъде на: – всеки гражданин на общината; – всяко юридическо лице, независимо от неговата правна форма.

Кой може да участва? - Освен направилите предложение лица, в производството по разглеждане на предложението, по преценка на съответния орган могат да участват и други заинтересовани страни.

Как се провежда? - Производството по разглеждане на предложението се открива с неговото регистриране в общинската администрация. Решението по предложението се взема след изясняване на случаят и обсъждане със съответните заинтересованите лица. Органът, постановил решението, взема мерки за неговото изпълнение, като определя начина и срока за изпълнението.

Права на участниците - Участниците имат право да: правят предложения за решаване на въпроси от местно значение; представят становище по въпроси от компетентността на местната власт, включително по проектите за решения и други актове; присъстват на заседания на общинския съвет и на неговите комисии; се изказват на заседания на общинския съвет и на неговите комисии; получат отговор на своите предложения и/или становища.

Реализиране на участието - Формата за подаване на предложения е свободна по преценка на лицето/лицата, които правят съответното предложение. Предложенията могат да бъдат направени: писмено или устно; лично или чрез упълномощен представител; по телефон, телеграф, телекс, факс или електронна поща. Направилите предложения могат да участват в

заседания на общинския съвет и на неговите комисии и да се изказват по ред, определен в правилника за организацията и дейността на общинския съвет.

Срокове - Срокът за отговор на поставени въпроси и предложения се определя в правилника за организацията и дейността на съответния общинския съвет. Предложения по АПК се разглеждат и решават най-късно два месеца след тяхното постъпване и се съобщават в 7-дневен срок на подателя.

Обратна връзка - Местните органи са длъжни да предоставят отговори на гражданите по ред, начин и в срок, определени в правилника за организацията и дейността на съответния общинския съвет (чл. 28, ал. 3 от ЗМСМА). Обратната връзка се осигурява непосредствено в рамките на съответните заседания, както и чрез публикуване на протоколи от заседанията, съответно приетите решения.

Повече информация - Официалната страница на съответната община; – Официалната страница на общинския съвет; – Правилник за организацията и дейността на общинския съвет

ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ

Провеждането на обществени консултации е най-развитият механизъм за взаимодействие между гражданския сектор и местните власти. Консултациите със заинтересованите страни са важен инструмент за ангажиране на заинтересованите страни чрез отворен диалог за изразяване на мнения и становища с цел информирано взимане на решения и постигане на консенсус. Този инструмент може да се използва на конкретен етап от процеса, най-вече при определянето на приоритетите на политиката за местно икономическо и социално развитие, или на отделни нейни елементи. Консултации могат да бъдат провеждани и в процеса на оценка на определена политика или проект. За функционирането на устойчив модел на взаимодействие е задължително консултациите да не се извършват ad hoc, а да бъдат постоянни, по предварително зададени параметри и ясно регламентирани.

Цел - Изразяване на мнения и оправяне на предложения в процеса на разработване на политики, нормативни актове и управленски решения от органите на местната власт, както и във връзка с решаване на конкретни въпроси от местно значение.

Нормативно основание - чл. 26 от Закона за нормативните актове за обществени консултации по проекти на нормативни актове; – съгласно специален закон, предвиждащ задължение за

местните власти да провеждат обществени консултации или публични обсъждания; – нормативни актове приети от съответния общински съвет за провеждане на обществени консултации или публични обсъждания по съответния закон.

Кой може да бъде инициатор? - Обществените консултации или публични обсъждания се инициират и организират от кмета на общината или от председателя на общинския съвет (когато вносител на съответния акт е общински съветник или друго лице).

Кой може да участва? - Участници в обществени консултации или публични обсъждания могат да бъдат: – граждани от общината; организации, независимо от тяхната правна форма (търговци, търговски дружества, юридически лица с нестопанска цел и др.); конкретни лица, за които, с планираните промени се създават права или задължения или непосредствено се засягат техните права, свободи или законни интереси.

Как се провежда? - Публикува се и се разгласява информация, съдържаща целта и предмета на консултациите и въпросите, подлежащи на обсъждане. Обществената консултация е провежда задължително чрез: Портала за обществени консултации www.strategy.bg, когато вносител на предложението е кмета на общината; или официалната интернет страница на общината и/или на общинския съвет (когато вносител на съответния акт е общински съветник или друго лице); други регламентирани, в съответния нормативен акт форми. В определени случаи се прилагат форми като: срещи с граждани; кръгли маси; официални срещи; фокус групи и др.

Права на участниците - Участниците в обществени консултации или публични обсъждания могат да: правят коментари и да изразят мнение по предложенията; направят предложения за промени; получат обратна връзка за своето участие в консултацията/обсъждането.

Реализиране на участието - Участието в обществени консултации или публични обсъждания може да включва изразяване на мнение и/или формулиране на предложения чрез: Портала за обществени консултации след регистрация (когато вносител на предложението е кмета на общината); официалната интернет страница на общината и/или на общинския съвет, когато има такава възможност; ел. поща до предварително обявените адреси; официална

кореспонденция до общинската администрация; електронна кореспонденция до общинската администрация чрез Системата за електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква ел. подпис или ПИК на НОИ); участие в организирани публични събития за обсъждане на съответните теми.

Срокове - Срокът за провеждане на обществени консултации по проекти на нормативни актове е най-малко 30 дни от деня на публикуването на проекта на акт. В извънредни случаи е възможно мотивирано определяне на по-кратък срок, който не може да бъде по-кратък от 14 дни. Сроковете за обществени обсъждания по други закони (Закона за публичните финанси, Закона за общинския дълг, обсъждания, свързани с пространственото развитие и устройството на територията, опазването на околната среда и др.) са определени в съответния закон или от общинския съвет.

Обратна връзка - Обратна връзка за участниците в обществени консултации или публични обсъждания се осигурява чрез: Портала за обществени консултации (когато вносител на предложението е кмета на общината); официалната интернет страница на общината и/или на общинския съвет (когато вносител на съответния акт е общински съветник или друго лице). За обществени обсъждания, регламентирани в други закони се прилага редът, определен в тях или от съответния общински съвет.

33

УЧАСТИЕ В КОНСУЛТАТИВНИ ОРГАНИ НА МЕСТНО НИВО

Практиките за създаването на различни консултативни органи в общините са широко разпространени. Тази практики следват от нормативната уредба, регламентираща правомощията на местните органи и от осъзнатата необходимост за по-ефективно включване на гражданите и гражданските организации при разработването и прилагането на местните политики.

Комитети, комисии и обществени съвети към общинския съвет или кмета на общината (района, кметството) с широко застъпено гражданско участие, основани на партньорството между гражданските организации и местните власти и насочени към определена сфера от публичното пространство (например екология, младежки дейности, етнически въпроси и т.н.) са постоянни

www.eufunds.bg

форми за включване на гражданите в местното самоуправление. Такива структури гарантират за местната власт постоянна подкрепа на обществени представители при формирането на общинската политика по дадени въпроси. Чрез участието си в подобни съвместните форми гражданските представители имат възможност активно да въздействат при определяне политиката на общината.

Цел - Участие в партньорството при определянето и провеждането на местни политики. Граждански контрол на прозрачността, законосъобразността и начина на провеждане на публичните политики.

Нормативно основание - Създаването на консултативни органи, включващи представители на неправителствени организации към местните органи, е регламентирано в съответните закони – Закон за културното наследство, Закон за закрила и развитие на културата, Закон за социално подпомагане, Закон за туризма; и др. С акт на съответния общински съвет или на кмета на общината могат да се създава консултативни органи, включващи представители на неправителствени организации.

Кой може да бъде инициатор? - В зависимост от правното основание: местни консултативни органи се създават от местните органи на основание на конкретен закон; кметът на общината или общинският съвет могат по своя преценка да създават местни консултативни органи. Инициативата за създаване на местен консултативен орган може да бъде и на граждани на общината и/или на организации, които действат на територията на съответната община.

Кой може да участва? - В местните консултативни органи могат да участват предвидените в акта за неговото създаване лица, включително представители на граждански организации и други заинтересовани страни.

Как се провежда? - Подборът на представители на граждански организации се извършва по ред, определен в акта за създаване на консултативния орган, обикновено след публично оповестена процедура, включваща покана от общинската администрация към представители на заинтересованите страни.

Права на участниците - Правата на представителите на граждански организации се определят от регламентацията на консултативния орган и като правило включват: участие в работата на консултативния орган; – право на информация за разглежданите въпроси; право да изразяват мнение по разглежданите въпроси; право да внасят предложения, както по обсъжданите теми, така и при съставянето на дневния ред на консултативния орган. Граждани и представители на граждански организации, които не са включени в състава на консултативния орган, могат да правят предложения и да изразяват становища във връзка с неговата работа.

Реализиране на участието - Участието на представители на граждански организации в работата на консултативните органи се осъществява в съответствие с регламентацията на консултативния орган.

Срокове - Съгласно работната програма на съответния консултативен орган.

Обратна връзка: Обратна връзка за разглежданите от местни консултативни органи въпроси се осъществява чрез публикуване на резюме от протоколите от заседанията, както и на взетите решения.

Повече информация - Официалните интернет страници на общините и/или общинските съвети.

С оглед природните и исторически дадености на община Иваново подходящи консултативни органи са:

- *Обществен съвет за закрила на културното наследство – съвещателен орган към общината – чл. 17, ал. 1, т. 2 от Закона за културното наследство;*
- *Консултативен съвет по въпросите на туризма – чл. 13, ал. 1 от Закона за туризма;*
- *Обществен съвет за оказване на съдействие и помощ при извършване на дейностите по социално подпомагане и обществен контрол върху тяхното осъществяване – чл. 35, ал. 1 от Закона за социално подпомагане*

ПРЕСКОНФЕРЕНЦИИ

Като форма на участие на гражданите в местното самоуправление те имат значение за активизиране на общественото мнение по даден въпрос. Местната власт от свое страна също може да използва пресконференцията като форма за привличане на гражданското внимание към решаването на местни проблеми. Но и гражданските организации, ставайки инициатори на пресконференции могат да използват по-активно медиите като посредник за отразяване на тяхната позиция и за оказване на въздействие.

СЪСЕДСКИ АСОЦИАЦИИ

Съседската асоциация е събиране на граждани в организирана група с намерение да си помогнат в подобряването на условията в техния квартал или район. Такива групи могат да бъдат неформални или да имат формална структура, включително и служители. В зависимост от това как желае да ги използва общината, на тези организации може да бъде делегирана официална власт за различни проблеми, засягащи техните квартали или райони, или те могат да бъдат само със съветнически функции. Те могат да бъдат създадени за определен проблем (напр. културните дела на района) или да бъдат от общ характер и да отправят препоръки по широк спектър от въпроси.

КРЪГЛА МАСА

Открита обществена дискусия, водена от професионален модератор. Важна предпоставка за успеха на кръглата маса е различните групи участници (заинтересованите страни) да бъдат поставени при равни условия. Обикновено кръглата маса се провежда еднократно в продължение на няколко часа и цели дългосрочни решения и устойчиви резултати по конкретна тема/област на развитие. По време на дискусията се води протокол, който е публичен и общодостъпен.

ФОКУС ГРУПА

Представява малко на брой хора, водени от обучен модератор (водещ) в еднократна дискусия, съсредоточена върху конкретна тема. Въпросите могат да се изследват доста задълбочено. Гражданските групи се използват за оценка на реакцията спрямо конкретни

предложения, за оценка на предоставянето на местна или специфична за даден сектор услуга и за разработване на виждания за бъдещите приоритети, потребности и цели.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕГИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Областната стратегия за развитие (ОСР) е важна част от системата за стратегическо планиране на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие и се изготвя в контекста на актуалното социално-икономическо състояние на областта и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в Европейския съюз и националните цели и приоритети при съобразяване с нормативната и институционалната среда за нейното прилагане, наблюдение и оценка. При разработването на Областната стратегия за развитие се формулират условията за прилагане на принципа за партньорство, публичност и прозрачност. Документът съдържа описание на подхода, начина и формите за осигуряване на публична информация, отговорностите и необходимото институционално взаимодействие, както и мерките за активното участие на партньорите и гражданите.

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие съдържа следните разпоредби за гражданско участие в процеса на разработване на ОСР: Чл. 5, ал. 5 предвижда „Стратегиите и плановете за регионално и местно развитие се публикуват в портала за обществени консултации на Министерския съвет преди приемането им от компетентния орган“; Чл. 28, ал. 2 предвижда „Областната стратегия за развитие и решението на областния съвет за развитие за нейното приемане се публикуват на страницата на областната администрация в интернет и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.“

Действащата нормативна уредба дава възможност и стимулира гражданите и техните сдружения да участват активно в наблюдението и контрола по време на разработването и изпълнението на ОСР. Процесът на наблюдение и контрол се съчетава с активностите на гражданите и заинтересованите страни по самото разработване и изпълнение на

стратегическия документ. Регламентираните форми на гражданско участие са: Анкета, публикувана на интернет страницата на администрацията; Анкета, оставена за попълване в Центъра за обслужване на граждани; Анкета, изпратена на е-мейлите на заинтересовани страни – бизнес организации и юридически лица с нестопанска цел; Анкетно проучване, проведено от анкетатор; Работна група за наблюдение на Областната стратегия. Тези форми за наблюдение и оценка са свързани с практическите възможности за гражданско участие в самото разработване и изпълнение на Стратегията.

ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Общинският план за развитие (ОПР) като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, обединени от стремежа към устойчиво развитие и по-висок жизнен стандарт на хората в общината.

Главната цел на действията за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност на ОПР е да се информират гражданите и партньорите относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация. В тази връзка действията по осигуряване на информация и публичност трябва да бъдат насочени към:

Организиране на подходящи събития (информационни срещи, публични дискусии, семинари) и публикуване на информация за предвижданията на Общинския план за развитие за предстоящия планов период, за ролята на гражданите и бизнеса в определянето на приоритетите за развитие на общината, за възможностите за реализация и очакваните резултати в икономическата и социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда; Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти на тази основа в публичния сектор, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса; Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване на висока ефективност при изпълнението на плана; Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на местното развитие за

повишаване на ефикасността на публичните разходи и осигуряване на по-голяма добавена стойност за общината; Привличане на вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивни обществени нагласи и активна гражданска позиция относно участието в процеса на планиране и осигуряване на обществена подкрепа за реализацията на плана.

Общинският план за развитие се обсъжда и съгласува с всички заинтересовани страни – държавни институции, икономически и социални партньори, образователни и културни институции, неправителствени организации и граждани, имащи отношение към развитието на общината. Някои от тях могат да бъдат включени и в създадените от общината тематични (секторни) работни групи за подготовка на отделните части на плана.

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие съдържа следните разпоредби за гражданско участие в процеса на разработване на ОПР: Чл. 5, ал. 5 предвижда „Стратегиите и плановете за регионално и местно развитие се публикуват в портала за обществени консултации на Министерския съвет преди приемането им от компетентния орган“; Чл. 37, ал. 2 предвижда „Общинският план за развитие и решението на общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.“

Изпълнение на решенията (съвместни действия) – това е етапът на изпълнението на съвместно взетите решения, в който управляващите и гражданското общество предприемат съвместни действия за реализирането на конкретни дейности или инициативи: обществено значими проекти, кампании в полза на околната среда, децата или хората с увреждания, подготовка на терени за зелени площи или залесяване, почистване на междублокови пространства, организиране на конференции, културни или спортни събития и др. Изпълнението на тези конкретни дейности и проекти е свързано с формиране и функциониране на партньорства между местната власт, НПО и бизнеса:

- Участие в местни инициативни групи (МИГ) по прилагане на подхода за „Водено от общностите местно развитие“ (ВОМР);

- Участие в партньорски проекти за междуобщинско и трансгранично сътрудничество;
- Участие в публично-частни партньорства или концесии.

Други нормативни предпоставки за участие на гражданите и заинтересованите страни в процеса на изпълнението на ОПР, които са пряко свързани с наблюдението и контрола по изпълнението на Общинския план са:

- Партниране на общинската администрация при съставянето на Годишните доклади за напредъка в изпълнението на ОПР;
- Партниране на общинската администрация при подготовката и приемането на Междинната оценка по изпълнението на ОПР и евентуално при актуализацията на документа. Възможностите за това участие са аналогични с тези при разработването на плана – анкети, работни групи, информационни срещи, консултации, обществени дискусии.

Наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР – заключителен етап от участието, в който освен управляващите органи, външни наблюдатели и оценители, трябва да бъдат включени и представители на гражданите и заинтересованите страни, участвали в етапите на планиране и изпълнение. За тази цел могат да се сформират:

- смесени групи за мониторинг и оценка,
- обществени съвети;
- комисии и др.

Тези групи периодично информират обществеността за резултатите от изпълнението и организират публични обсъждания за оценка на ефекта и въздействието от постигнатото. Нормативно изискване в много общини е създаването на звено в рамките на общинската администрация, отговорно за наблюдение, оценка и актуализация на ОПР. Това звено следва да осигурява функционирането на елементите от системата, както и разпределение на дейностите във времето и сред отделните участници – включително гражданите и заинтересованите страни. Общите дейности са класифицирани в следните видове:

- организиране;
- наблюдение и одобряване;

- експертна дейност;
- осигуряване и събиране на информация;
- провеждане на дискусии;
- приложение на системата от индикатори на плана.

Дейностите са разпределени сред идентифицираните компетентни органи и заинтересовани страни във връзка с осъществяването на най-важните събития от хронологията на плана.

Събитията са:

- публична дискусия;
- предварителен проект;
- окончателен проект;
- предварителна оценка;
- годишен доклад;
- публикуване и разпространяване;
- междинна оценка;
- актуализиран документ;
- последваща оценка.

41

Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие съдържа следната разпоредба за гражданско участие в процеса на наблюдение на ОПР: • Чл. 42, ал. 2 предвижда, че докладите за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие се публикуват на страницата на общината в интернет и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

Важни принципи и правила за работа в процеса на формулиране, разработване, прилагане, наблюдение и контрол на регионални политики

Преди да се пристъпи към процеса на планиране и програмиране е необходимо да има ясна цел и добра предварителна подготовка:

- Важно е да има предварително разработен план за работа, с ясно дефинирани цели и етапи на процеса, участници, форми и подходи на работа, очаквани продукти и резултати и процедури за тяхното обществено одобрение и приемане.

- Този план трябва да бъде обсъден със заинтересованите страни преди окончателното му приемане;
- Преди да се изберат подхода, формите и методите на работа, е необходим предварителен анализ на обективните условия, възможности и рискове;
 - Необходимо е още в самото начало да се създадат условия и предпоставки за обвързване на резултатите с последващи стъпки, действия и решения;
 - Заинтересовани страни трябва да бъдат официално поканени, но участието им е доброволно;
 - В етапа на информиране трябва да се използват достъпен език, различни канали за комуникация и обратна връзка, и да се предоставя необходимата информация на всички потенциални участници и заинтересовани страни;
 - В етапа на консултиране е важно да се прилага диференциран подход, съобразен с различните групи участници;
 - На всеки етап е необходимо да се дава обратна връзка на всички участници и заинтересовани страни относно развитието на процеса и постигнатите резултати;
 - Целият процес трябва да бъде обвързан с ясни и приети от всички правила за работа и процедури за вземане на решения, за наблюдение, контрол и оценка на изпълнението;
 - Привличането на външен модератор играе важна роля за обективността на процеса, професионалното му провеждане и усещането за равнопоставеност сред участниците.

Ползата от използването на тези подходи (форми) на гражданско участие и прилагането на изброените принципи са:

- Включването на гражданите и заинтересованите страни осмисля и легитимира процеса на планиране и програмиране и повишава устойчивостта на развитието;
- Широкото гражданско участие повишава качеството и стойността на публичните стратегии и политики и засилва общественото доверие и отговорност.

ИЗПОЛЗВАНА ТЕРМИНОЛОГИЯ

www.eufunds.bg

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни са хора, групи от хора и институции, за които съществува възможност да бъдат засегнати (в положителен или отрицателен смисъл) от провежданата политика или конкретно действие, или такива, които могат да окажат влияние върху резултатите и последствията от такава политика, или действие. Следователно, заинтересованите са тези граждани и институции, от които се очаква да спечелят или загубят нещо от някакъв проект или политика, както и такива, които са в състояние да повлияят върху крайните резултати. Терминът заинтересована страна описва личност или организация, която има засегнати интереси. Анализ на заинтересованите има за цел да определи (идентифицира) ключовите заинтересовани страни и техните конкретни интереси. Заинтересовани страни могат да бъдат:

- органи на централна, областна и местна власт;
- структури на гражданското общество - социални партньори – организации на работници и работодателски организации, организации с нестопанска цел, общности и неформални групи граждани.

43

Неправителствени организации /НПО/

Определение на Съвета на Европа за неправителствените организации гласи:

„Неправителствените организации са доброволни самоуправляващи се организации, които преследват основно нестопански цели на своите организатори или членове“. Основните дейности на неправителствените организации са съсредоточени върху социалната справедливост, правата на човека, демокрацията и правовата държава. Целта на НПО в тези области е да подкрепят каузи и да работят за подобряване на живота на хората.

Местно самоуправление

Това е управлението, което осигурява правото и реалната възможност на местните общности да регулират и да управляват съществена част от обществените дела в рамките на закона, на тяхна отговорност и в интерес на тяхното население. При демокрацията местната власт е политическа институция на гражданите. За гарантиране правото на гражданите на местно самоуправление и

www.eufunds.bg

Проект №BG05SFOP001-2.025-0007, „За бъдещо развитие на община Иваново“ се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд

развитие на местната демокрация са създадени правила и процедури. Тяхното познаване и правилно приложение е допълнително условие за съблюдаване на демократичните принципи за упражняване на властта и гражданския контрол върху нея. Самоуправлението е основно право на гражданите и принцип на местната политика. Местното самоуправление е най-близкото до хората ниво на демократично управление. То им позволява да участват в процеса на вземане на решения на местно равнище.

Принципи на добро самоуправление

Доброто управление е характеристика на местната власт, при която се знаят и се разбират ролите на всички участници – кмет, общински съвет, общинска администрация; отношенията се градят на уважение, лидерството се подкрепя, общностите се ангажират, търси се консенсус, цени се прозрачността, почтеността и организационната култура се изграждат на всички нива.

Принципите на добро демократично управление на местно ниво са:

- Честно провеждане, представителност и обществено участие по време на избори - да се осигурят реални възможности за всички граждани да упражняват правото си на глас по въпроси от обществен интерес;
- Отзивчивост - да се осигури непрекъснато във времето посрещане на нуждите и законно обосноваваните очаквания на гражданите от страна на местните власти;
- Ефикасност и ефективност - да се гарантира постигане на целите чрез оптимално използване на наличните ресурси;
- Откритост и прозрачност - да се осигурява обществен достъп до информация и да се улеснява разбирането за това, как се решават обществено значимите въпроси;
- Върховенство на закона - да се гарантира честност, безпристрастност и предсказуемост;
- Етично поведение - да се гарантира, че общественият интерес е поставен над личните интереси;
- Компетентност и капацитет - да се гарантира, че местните представители на населението, както и назначаемите служители са в състояние да изпълняват своите задължения;

- Иновации и отвореност за промени - да се гарантира, че се извлича практическа полза от въвеждането на нови решения и добри практики;
- Устойчивост и дългосрочна ориентация - да се вземат под внимание интересите на бъдещите поколения;
- Стабилно финансово управление - да се гарантира целенасочено и продуктивно използване на обществените фондове
- Човешки права, културно разнообразие и социално единство - да се гарантира, че са защитени всички граждани и е зачетено човешкото им достойнство, както и това, че никой от тях не е дискриминиран или изключен от обществения живот;
- Отчетност - да се гарантира, че избираемите представители на властта и назначаемите общински служители поемат и носят отговорност за своите действия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Участието на гражданите в местното самоуправление е съществена предпоставка за установяване на връзка между тях и техните представители във властта. Това осигурява и повече възможности за контрол върху действията на последните. Според допитванията до гражданите и представителите на общинската администрация в община Иваново и направените анализи, в рамките на проекта, се установява повишаване на информираността на населението относно политиките, провеждани от общината. Докато консултациите с гражданите се приемат повече като формално задължение, отколкото като реална стъпка в процесите на местно самоуправление. Иваново, като малка община, се характеризира с по-неблагоприятна възрастова и образователна структура на населението. Немалка част от жителите са икономически неактивни лица, което предопределя и по-ниската им гражданска активност. Личностният фактор е от решаващо значение за взаимодействието граждани – община. Българското и европейското законодателство предлагат различни механизми и възможности за гражданско участие на местно ниво. Необходимо е общинската администрация да повиши взаимодействието си с гражданите, НПО и представителите на бизнеса като стимулира диалогът с тях чрез:

- По-често провеждане на обществени проучвания по общозначими или конкретни въпроси за улавяне на настроенията и мненията на гражданите и бизнес структурите;

www.eufunds.bg

Проект №BG05SFOP001-2.025-0007, „За бъдещо развитие на община Иваново“ се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд

- Въвеждане на по-ефективни форми на граждански контрол;
- Приемане и прилагане на наредби за провеждане на ефективни обществени консултации на местно ниво;
- Създаване на стимули/ стандарти/ изисквания към служителите в администрацията за повишаване качеството на работа с гражданите;
- Използване на инструменти като обществени съвети, кръгли маси, фокус групи, пресконференции и др. по политики, важни за развитието на общината.

От друга страна съществуващите на територията на общината гражданските организации трябва да провеждат непрекъснати допитвания до гражданите по отношение ползването на различни инструменти и методи за гражданско участие, включително и организиране на дискусии как и какви нови методи да бъдат развити и предлагани на общинската администрация.

ПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ

КОНСТИТУЦИЯ на Република България

ЕВРОПЕЙСКА харта за местно самоуправление

ЗАКОН за местното самоуправление и местната администрация

ЗАКОН за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление

ЗАКОН за достъп до обществена информация

ЗАКОН за общинските бюджети

ЗАКОН за нормативните актове

ЗАКОН за регионалното развитие

Аналитичен доклад за резултатите от проучването на мнението на гражданите на община Иваново, област Русе за нивото на обществено доверие в администрацията и ефективността на партньорско взаимодействие в управлението на общината в изпълнение на проект „За бъдещо развитие на община Иваново“, януари 2023 г

Аналитичен доклад за резултатите от проучването на мнението на служители на община Иваново, Русенска област, кметове и кметски наместници от общината за нивото на обществено доверие в администрацията и ефективността на партньорско взаимодействие в

управлението на общината в изпълнение на проект „За бъдещо развитие на община Иваново“, януари 2023 г.

Областна стратегия за развитие на област Русе 2014-2020 година

Общински съвет – Иваново, област Русе - Правилник за организацията и дейността на общинския съвет, неговите комисии и взаимодействието му с общинската администрация, мандат 2019 – 2023 г.

Проект на Наръчник за гражданско участие, С., 2019.

Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво, Сдружение „Болкан Асист“, С., ноември 2011.

Стефанова, М. Общините в България, местната власт и самоуправление, Публични политики, № 2, май 2018.

Индекс на гражданското участие 2021, с автори Ива Тараложкова, Георги Петров, Мила Станчева.